

Treball de deontologia i veterinària legals:

Els gossos pigall en la societat actual

Anna Calvo Boada (38864631-J)
Judit Bravo Ruedas (36532897-L)

ÍNDEX

1. Introducció	pàg. 3
1.1. Què són els gossos pigall	pàg. 3
1.2. Història del gos guia	pàg. 5
2. Persones a les qui van adreçats el gos guia	pàg. 6
2.1. Categories dels gossos d'assistència (segons les necessitats de l'usuari).....	pàg. 6
2.2. Requisits per obtenir un gos pigall	pàg. 7
2.3. Sol·licituds de la ONCE de petició de gos guia	pàg. 9
2.4. Incidències	pàg. 21
2.5. Prestacions econòmiques de la ONCE a l'usuari	pàg. 22
2.6. Entrega de gossos guia a Espanya	pàg. 23
2.7. Associacions d'usuaris	pàg. 23
2.8. Entrevista a un discapacitat amb ús de gos guia	pàg. 25
3. Els gossos pigall	pàg. 28
3.1. Principis de la mobilitat amb el gos guia	pàg. 28
3.2. Avantatges del gos guia vs. el bastó	pàg. 29
3.3. Races principals i les seves característiques	pàg. 31
3.4. L'arnès	pàg. 33

4. El centre d'ensinistrament	pàg. 35
4.1. Bases de selecció dels gossos	pàg. 35
4.2. Etapes de l'aprenentatge	pàg. 36
4.3. Modalitats del Programa ONCE d'entrenament de l'usuari	pàg. 38
4.4. Centres d'ensinistrament	pàg. 40
4.5. Centre de Fundación ONCE del gos guia	pàg. 41
5. Normativa i Legislació	pàg. 43
5.1. Les acreditacions.....	pàg. 44
5.2. Instrucció de la Direcció General de Tràfic (DGT).....	pàg. 47
5.3. Legislació Espanyola.....	pàg. 49
5.4. Real Decret 3250/1983.....	pàg. 51
5.5. Ordre Presidencial 1985.....	pàg. 53
5.6. Legislació a Catalunya.....	pàg. 57
6. Conclusions	pàg. 61

1. Introducció

En aquest treball hem volgut recollir i agrupar els nostres coneixements i tota la informació al nostre abast sobre els gossos pigall. Ha estat un treball força complexa ja que aquests gossos no són simples animals, són una importantíssima eina de treball per a les persones invidents i això fa que, no només rebin el recolzament de la societat, sinó que també siguin contemplats com a tals en la nostra legislació. Hem agrupat la informació en quatre grans apartats:

- El gos pigall: on expliquen les seves principals funcions, la manera com treballen, els seus avantatges, les principals races que s'utilitzen i el seu medi de treball: l'arnés
- Usuaris del gos guia: aquí recollim un seguit d'informacions com són els requisits per obtenir-los, les sol·licituds de la ONCE, les ajudes que reben d'aquesta Fundació, les incidències que poden donar fi al contracte del gos guia i les associacions catalanes i espanyoles d'usuaris de gossos pigall.
- Els centres d'ensinistrament: en aquest apartat ens centrem en el funcionament d'aquests centres, en com seleccionen els gossos, com estructuren l'aprenentatge, la importància de la fase d'acoblament amb la persona invident i l'organització interna d'aquests centres. Parlem també de la FOPG (Fundación ONCE del Perro Guía) de gran importància a Catalunya i Espanya ja que és el centre que més gossos prepara en el nostre país.
- Legislació: aquí fem un recull de la legislació catalana i espanyola sobre els drets i deures de la persona invident beneficiària d'un gos guia.

1.1. Què són els gossos pigall?

De les diferents modalitats de gossos d'assistència (aquells que han sigut educats per donar serveis a persones amb discapacitat visual, auditiva, física, autisme o determinades malalties), el gos guia i pigall és el que a nivell mundial té més gossos operatius.

El concepte de gos pigall és aquell que ha sigut ensinistrat a escoles especialitzades, oficialment reconegudes, per l'acompanyament, la conducció i l'ajuda de les persones cegues o amb una deficiència visual greu, o per ajudar-les en les feines de la llar. Per tant és un instrument de mobilitat personal.

1.2. Història del gos guia.

Tot i que alguns autors havien escrit, anteriorment, tractats per ensenyar als cecs tècniques bàsiques d'ensinistrament per gossos (uns principis bàsics que avui, perfeccionats, se segueixen utilitzant), no va ser fins després de la Primera Guerra Mundial quan realment es va iniciar, a Alemanya, el moviment de gossos guia.

El gran nombre de soldats que van quedar cecs arran de la guerra va propiciar que el doctor Gerhard Stalling, l'any 1916, obrís a Oldenburg la primera escola del món dedicada a l'ensinistrament de gossos guia per a invidents, sent el pastor alemany l'escollit per a aquest aprenentatge. Al cap de poc temps, i veient els bons resultats d'aquesta escola, es van començar a obrir nous centres pel territori alemany, podent-se començar a lliurar gossos pigall a cecs civils.

La tasca engegada per Stalling va tenir poc ressò internacional fins l'any 1927, quan Dorothy Eutis, una americana que treballava a Suïssa ensinistrant gossos de rescat per a la Creu Roja, va visitar un d'aquests centres i va escriure un article per al diari *The Saturday Evening Post* explicant la importància de la tasca del gos guia a Alemanya. L'article el va llegir Morris Frank, un jove americà cec, qui va sol·licitar a Eutis que li ensinistrés un gos per a ell. L'any 1928, Frank va viatjar a Suïssa a recollir el seu gos, el primer que s'ensinistrava fora de les escoles alemanyes. Dorothy Eutis i el seu marit Georges van obrir, també aquell any, la primera escola d'ensinistrament de gossos guia als EUA, "The Seeing Eye", situada en un principi a Nashville (Tennessee) i més tard a Morristown (New Jersey).

Avui hi ha escoles a gairebé tots els països desenvolupats. The Guide Dogs for the Blind Association té 35 escoles associades d'arreu del món i és responsable de més de 7.500 gossos. A l'Estat espanyol, els primers gossos guia van arribar l'any 1963, provinents de l'escola de Rochester. El primer centre d'ensinistrament es va crear a Sant Joan, a Mallorca, amb el patrocini de General Òptica, que va funcionar fins al 1987. L'any 1991 la Fundació Once del Perro Guia (FOPG) va iniciar la seva producció, seguint les tècniques apreses per l'escola anglesa de la GDBA-The Guide Dogs for the Blind Association.

2. Persones a les qui van adreçats els gossos guia

2.1. Categories dels gossos d'assistència (segons les necessitats de l'usuari)

Els gossos d'assistència van destinats a persones amb discapacitat visual, auditiva, física, amb autisme o determinades malalties que puguin disfrutar legalment dels serveis que desenvolupa un gos d'assistència, reconegut i acreditat oficialment i ensinistrat específicament per realitzar determinades funcions i que permetin a la persona relacionar-se amb el seu entorn i portar a terme les tasques de la vida diària. Dins els gossos d'assistència podem trobar varis tipus en l'actualitat:

- Gossos guia per cecs
- Gossos de servei per discapacitats físics
- Gossos d'assistència per sords o discapacitat auditiva.
- Gossos per discapacitats no visuals ni auditius.
- Gossos de teràpia, aquests no són per persones discapacitades i és dubtós el seu concepte com a gos d'assistència.

D'aquesta manera, s'engloben a la categoria de gossos d'assistència varis tipus de gossos que auxiliem a discapacitats però nosaltres, en aquest treball, ens centrarem en els gossos pigall o guia destinats a cecs o amb discapacitat visual.

Tota persona usuària d'un gos d'assistència ha de tenir reconeguda la seva discapacitat legalment i l'acreditació del gos, així tindrà reconegut el dret d'accés a l'entorn accedint a tots els llocs, establiments, locals, espais i transports, públics o d'ús públic, acompanyat del gos d'assistència, en condicions d'igualtat amb la resta de ciutadans.

2.2. Requisits per obtenir un gos pigall.

L'Organització Nacional de Cecs Espanyols va decidir la creació d'una Fundació de caràcter benèfic – assistencial (acord 3/89-3 amb data 20 de juny de 1989) la principal finalitat de la qual fos facilitar a persones amb ceguera o deficiència visual, gossos guia com a medi alternatiu per la seva mobilitat. Com a resultat va néixer la FOPG (24 de setembre 1990).

Mitjançant conveni (22 de gener de 2003) subscrit entre la ONCE i la FOPG es regulen les condicions en les que els afiliats de la ONCE es podran beneficiar de la prestació concertada amb la FOPG. Aquestes condicions es recullen en la següent circular interna:

<p>CIRCULAR Nº 8/2007, DE 18 DE JULIOL, DE LA DIRECCIÓ D'AUTONOMIA PERSONAL, BENESTAR SOCIAL I ATENCIÓ A LA GENT GRAN.</p>
--

<p>Registre General Nº: 2007/416843</p>

Així, podran ser beneficiaries dels serveis de gos guia aquelles persones que reuneixen els següents requisits:

1. Persones afiliades a la ONCE.
2. Persones que posseeixen la majoria d'edat en el moment en que formula la sol·licitud del gos guia.
3. Persones que tenen un nivell suficient d'autonomia personal per desplaçar-se amb independència, l'invident ha de tenir nocions d'orientació i mobilitat, així com haver utilitzat anteriorment el bastó blanc.
4. Disposar d'unes condicions físiques, psicològiques i socioeconòmiques que li permetin fer-se càrrec del gos correctament.

La selecció de beneficiaris s'efectua valorant objectivament tots els requisits anteriors senyalats, ja que no tots necessiten o valen per tenir com a company un gos pigall. L'invident que sol·licita un gos pigall serà sotmès a un examen mèdic complet i a un estudi socioeconòmic, de manera que, es solen realitzar quatre informes: un mèdic, un altre sociològic, un altre psicològic i un sobre orientació i mobilitat de l'usuari. En general s'intenten acoblar les característiques de l'amo i el gos per tal de que treballin com si fossin un sol.

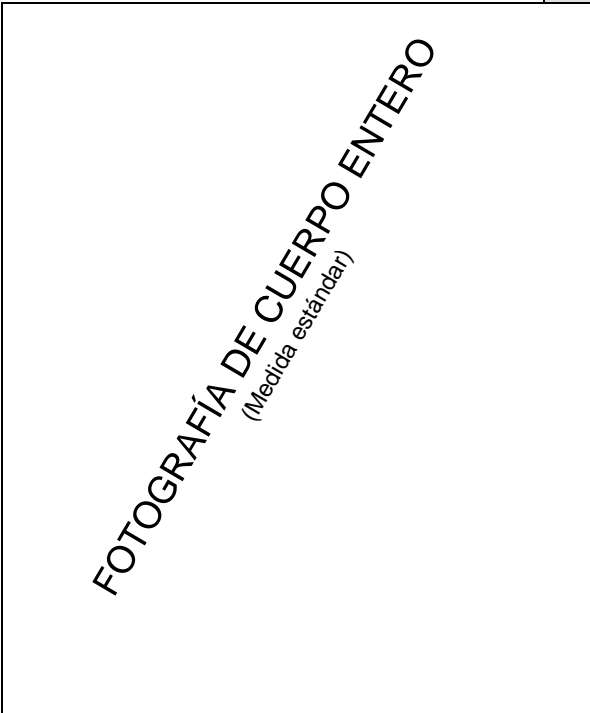
Tot i així, hi han uns criteris de prioritat per la designació d'un gos pigall en els sol·licitants, sempre s'ha de tenir en compte que tots aquells demandants que hagin utilitzat gos guia i necessitin renovar-lo tindran prioritat respecte els demès sempre i quan, les causes que van motivar a la concessió es mantinguin i la nova sol·licitud es realitzi en un període no superior a un any desde que es va produir la baixa com a usuari de gos guia.

Els criteris de priorització són:

1. Sol·licitants cecs totals o sense resta visual funcional.
2. Ordre de presentació de la sol·licitud.
3. Complexitat dels itineraris habituals que el sol·licitant realitzi a peu.
4. Sol·licitants en els que l'ús de gos guia evita greus riscos que impedeixin o dificultin la seva integració laboral o social.

Finalment, tots els beneficiaris als que es concedeixi un gos guia procedent directament de la FOPG, adquiriran la custòdia del gos a través d'un contracte de cessió amb la FOPG, en el qual es concreten els drets i obligacions d'ambdues parts. Els gossos guia facilitats per la FOPG procedents d'altres Entitats seran adquirits pels beneficiaris en les condicions establertes per la Entitat de procedència.

2.3. Sol-licituds de la ONCE de petició de gos guia

 SOLICITUD DE PERRO-GUÍA.		
Datos personales del solicitante:		
Apellidos		
Nombre		
Fecha nacimiento		
DNI nº	Nº afiliado	
Centro de adscripción		
Domicilio		
Población	Código postal	
<ul style="list-style-type: none">• Casa• Trabajo• Móvil		
Correo electrónico		
¿Dónde desearía realizar el curso?		
	Escuela de MADRID.	
	Escuela de ROCHESTER.	
	Renovación	
	Primera solicitud	

Fecha con letra

Fdo.:

El solicitante consiente que los datos reseñados en este documento y en su correspondiente expediente se incorporen a un fichero mecanizado que será utilizado exclusivamente por la ONCE y la FOPG para el tratamiento derivado de la solicitud, y cuya responsable es la Dirección General de la ONCE, con domicilio en la Calle Prado 24, Madrid (28014), en donde puede ejercitar los derechos de acceso, rectificación, cancelación y oposición que legalmente le asiste.

Datos personales del solicitante:

Apellidos

Nombre

Cumplimentar por el trabajador social:

¿Qué tipo de vivienda tiene?

• Bloque de viviendas	☐	Ascensor	☐ SI	☐ NO
• Bloque de viviendas con urbanización	☐	Ascensor	☐ SI	☐ NO
• Adosado con patio	☐			
• Unifamiliar	☐			
• Otros (especificar)	☐	<input type="text"/>		

¿De qué tipo de lugar dispondría para las evacuaciones del perro?

En domicilio

En trabajo/Centro de estudios.

2. Césped

3. Tierra

4. Asfalto

5. Pipi-can

6. Otros

• Césped

• Tierra

• Asfalto

• Pipi-can

• Otros

Características de la Unidad de convivencia:

Parentesco

Fecha nacimiento

Actividad

Discapacidad

¿Es algún miembro de la familia reticente a la convivencia con el perro-guía?

SI	(especificar):
NO	

¿Se detecta por parte del solicitante tener algún reparo o prevención al contacto con los perros?

SI	(especificar):
NO	

¿Por qué motivos solicita un perro-guía?

¿Qué ventajas cree que le reportará el perro-guía?

¿Qué desventajas?

¿Esta dispuesto a asumir los gastos inherentes al mantenimiento de un perro-guía (alimentación, gastos veterinarios, imprevistos, etc....)?

SI

NO

¿Tiene o ha tenido perros en el domicilio familiar?

SI

¿Cuándo/cuántos?:

NO

¿Tiene actualmente algún animal doméstico en su domicilio?

SI

¿Cuál?:

NO

Tipo de empresa. / Trabajo que desempeña.

Si el solicitante trabaja/estudia, ¿hay algún problema para que el perro permanezca con él?

SI

¿Cuál?:

NO

Si es vendedor de cupón, especifique las características del punto de venta.

Origen de la información sobre la adquisición del perro-guía.

- Personas que utilizan perro-guía.
- Profesionales de la ONCE o la Fundación ONCE PERRO-GUÍA.
- Publicaciones (folletos).
- Otras fuentes.

Observaciones

Fecha

Trabajador Social de la ONCE

Fdo.:

El solicitante consiente que los datos reseñados en este documento y en su correspondiente expediente se incorporen a un fichero mecanizado que será utilizado exclusivamente por la ONCE y la FOPG para el tratamiento derivado de la solicitud, y cuya responsable es la Dirección General de la ONCE, con domicilio en la Calle Prado 24, Madrid (28014), en donde puede ejercitar los derechos de acceso, rectificación, cancelación y oposición que legalmente le asisten

Datos del profesional que realiza el informe:

Apellidos

Nombre

Centro de adscripción

Datos del solicitante:

Apellidos

Nombre

Preguntas directas “INTERIOR”:

1) ¿Cómo se desplaza?

- Sin ayudas.
- Con guía vidente.
- Con bastón de movilidad.
- Perro-guía.

2) ¿Ha recibido entrenamiento en OYM?

SI

(Año en que recibió el mismo):

NO

3) Nivel de movilidad independiente:

- Generalmente necesita ir acompañado.
- Autónomo en interiores conocidos.
- Autónomo en itinerarios concretos (domicilio, trabajo ...)
- Autónomo en cualquier entorno.

4) Describa los trayectos que realiza habitualmente:

- Duración del trayecto y frecuencia:
- Descripción del recorrido con especificaciones de tiempos desde la salida hasta el destino:

5) ¿Se desplaza de forma habitual por zonas sin aceras a pie de carretera?

SI

NO

6) Es frecuente en sus rutas habituales la existencia de:

- Zonas peatonales.

--

- Grandes espacios abiertos.
- Animales incontrolados.
- Restos de basura.
- Vías férreas.
- Otros.

(Especificar).

7) ¿Se desplaza de forma habitual en transporte público?

SI	(Frecuencia):
NO	

8) ¿Cuáles de forma autónoma?

• Autobús.	
• Tren.	
• Metro.	
• Otros	(Especificar):

9) ¿Qué tipo de calzado utiliza habitualmente?

• Deportivo.	
• Tacón.	
• Suela.	
• Otros	(Especificar):

Deficiencia visual y situación:

10) Discapacidad Visual.

• Total.	
• Parcial.	

11) Agudeza Visual de lejos.

• Ojo derecho.	
• Ojo izquierdo.	

12) ¿Distingue visualmente objetos tales como: bolardos, papeleras, árboles...?

SI	
NO	
A veces:	(Especificar):

13) ¿Tiene problemas cuando en sus desplazamientos se encuentra con cambios de iluminación?

SI	(Especificar):
NO	

A veces:	(Especificar):

Observación en EXTERIORES:

14) Tomando como referencia una acera de más de 150 cm. de ancho, poco transitada y sin muchos obstáculos, determine:

- Longitud de paso (de talón a talón en cm.)
- Velocidad de la marcha (con bastón, cuantos pasos da en 30'')
- Acompañado con guía vidente que se adapte a la velocidad del solicitante ¿Cuantos pasos recorre en 30''?

15) Mantiene la línea recta en su desplazamiento:

SI
NO

Especificar si se desvía:

• Hacia la derecha.	
• Hacia la izquierda.	
• Erráticamente.	

16) ¿Cuál es su posición?

Parado:

- Erguido
- Encorvado
- Inclinado hacia:

Izquierda

Derecha

Adelante

Atrás

- Otras posiciones anómalas

(especificar):

--

Caminando:

- Erguido
- Encorvado
- Inclinado hacia:

Izquierda

Derecha

Adelante

	Atrás	<input type="text"/>
	• Otras posiciones anómalas	<input type="text"/> (Especificar):

17) ¿Pierde el equilibrio a la hora de subir/bajar bordillos?

SI	(Especificar:)
NO	
A veces:	(Especificar:)

18) ¿Recupera fácilmente la posición de equilibrio ante situaciones inesperadas?

SI	
NO	

19) Caminando con su auxiliar de movilidad, ¿detecta cambios de textura en el suelo?

SI	
NO	
A veces:	(Especificar:)

20) Caminando con guía vidente, ¿detecta cambios de textura en el suelo?

SI	
NO	
A veces:	(Especificar:)

21) En sus trayectos habituales, ¿tiene necesidad de usar escaleras/rampas mecánicas?

SI	
NO	

22) Reacción ante escaleras fijas.

• Seguridad.	<input type="text"/>
• Inseguridad.	<input type="text"/>
• Miedo.	<input type="text"/>

23) Reacción ante escaleras mecánicas.

• Seguridad.	<input type="text"/>
• Inseguridad.	<input type="text"/>
• Miedo.	<input type="text"/>

24) ¿Es capaz de realizar un recorrido siguiendo las instrucciones recibidas?

SI	
NO	

	Observaciones:	
25)	Una vez finalizado el recorrido ¿Es capaz de volver al punto de partida?	
	SI	
	NO	
	Observaciones:	
26)	¿En sus desplazamientos utiliza la pared como referencia constante?	
	SI	
	NO	
	Especifique:	
27)	¿Es capaz de discriminar sonidos durante la marcha?	
	SI	
	NO	
	A veces:	(Especificar:)
28)	¿Tiene dificultad en localizar la fuente del sonido?	
	SI	
	NO	
	A veces:	(Especificar:)
29)	¿Interpreta adecuadamente las secuencias de tráfico reguladas por semáforo?	
	<ul style="list-style-type: none"> En calles de sentido único de circulación. En calles de doble sentido A veces 	<div></div> <div></div> <div>(Especificar:)</div>
30)	¿Sabe el momento correcto para cruzar en calles donde no existe semáforo?	
	<ul style="list-style-type: none"> En calles de sentido único de circulación. En calles de doble sentido A veces 	<div></div> <div></div> <div>(Especificar:)</div>
31)	Desde su punto de vista profesional, ¿cree que el perro-guía es el auxiliar de movilidad adecuado para el solicitante?	
32)	Observaciones.	

Técnico de Rehabilitación de la ONCE

Fdo.:

El solicitante consiente que los datos reseñados en este documento y en su correspondiente expediente se incorporen a un fichero mecanizado que será utilizado exclusivamente por la ONCE y la FOPG para el tratamiento derivado de la solicitud, y cuya responsable es la Dirección General de la ONCE, con domicilio en la Calle Prado 24, Madrid (28014), en donde puede ejercitar los derechos de acceso, rectificación, cancelación y oposición que legalmente le asisten.

Datos del profesional que realiza el informe:

Apellidos

Nombre

Centro de adscripción

Datos del solicitante:

Apellidos

Nombre

– Datos físicos del solicitante:

Peso		Kg.
Talla		cm.
Dinamometría:		
Mano derecha		
Mano izquierda		
Tensión arterial		mmhg.
Frecuencia cardiaca		lpm.

– ¿Padece alguna enfermedad infecto-contagiosa?

SI	(Especifique):
NO	

– ¿Padece o ha padecido alguna enfermedad que pudiera afectar a su motricidad?

SI	(Especifique):
NO	

– ¿Padece...?**Crisis de alergia:**

SI	(Especifique):
NO	

Procesos de tipo asmático:

SI	(Especifique):
NO	

Mareos:

SI	(Especifique):
----	----------------

NO

Crisis epilépticas:

SI

(Especifique):

NO

– ¿Sufre algún tipo de problema cardíaco?

– ¿Padece diabetes? ¿Qué tipo de tratamiento sigue? ¿Esta compensada?

SI

(Especifique):

NO

– ¿Sigue alguna dieta especial? (Especificar):

– ¿Está sometido a tratamiento médico de manera continuada?

SI

(Especifique):

NO

– ¿Presenta alguna de las siguientes adicciones?

Tabaco.

Alcohol.

Drogas.

– Deficiencia visual. Diagnóstico:

Con resto visual.

Sin resto visual.

– Edad a la que le sobrevino la discapacidad visual.

– ¿Tiene el solicitante el uso completo de su mano y brazo izquierdo?

SI

NO

(Especifique):

– Estado general de salud.

– Observaciones generales y valoración profesional.

Fecha

Médico de empresa de la ONCE

Fdo.:

El solicitante consiente que los datos reseñados en este documento y en su correspondiente expediente se incorporen a un fichero mecanizado que será utilizado exclusivamente por la ONCE y la FOPG para el tratamiento derivado de la solicitud, y cuya responsable es la Dirección General de la ONCE, con domicilio en la Calle Prado 24, Madrid (28014), en donde puede ejercitar los derechos de acceso, rectificación, cancelación y oposición que legalmente le asisten.

Datos del profesional que realiza el informe:

Apellidos

Nombre

Centro de adscripción

Datos del solicitante:

Apellidos

Nombre

ÁREA COGNITIVO-INTELECTUAL. Durante la entrevista, se detectan en el solicitante:

Indicios de déficit significativos en habilidades intelectuales.

SI

(Especifique):

NO

¿Un adecuado nivel de comprensión verbal que le permita comprender órdenes e instrucciones?

SI

NO

(Especifique):

Un adecuado nivel en habilidades de expresión verbal.

SI

NO

(Especifique):

ÁREA MOTIVACIONAL.

¿Cuáles son las expectativas del solicitante ante la utilización de un perro-guía como instrumento de movilidad?

En su opinión, su interés en utilizar el perro-guía, ¿está centrado en movilidad o predominan otras motivaciones como mejora de su imagen, compañía, defensa personal...?

SI

NO

(Especifique):

ÁREA EMOCIONAL. El solicitante presenta:

Un buen ajuste a la discapacidad visual

SI

NO

(Especifique):

Sintomatología ansiosa

SI	(Especifique):
NO	
<i>Fobias</i>	
SI	(Especifique):
NO	

Sintomatología depresiva

SI	(Especifique):
NO	

Otras sintomatologías

	(Especifique):
--	----------------

ÁREA SOCIO-AMBIENTAL. Posee el solicitante en su repertorio conductual:

El nivel adecuado de asertividad.

SI	
NO	(Especifique):

El control adecuado de los parámetros de conducta no verbal.

SI	
NO	(Especifique):

Habilidades sociales adecuadas para la relación interpersonal.

SI	
NO	(Especifique):

Observaciones generales y valoración profesional.

Fecha

Psicólogo de la ONCE

Fdo.:

El solicitante consiente que los datos reseñados en este documento y en su correspondiente expediente se incorporen a un fichero mecanizado que será utilizado exclusivamente por la ONCE y la FOPG para el tratamiento derivado de la solicitud, y cuya responsable es la Dirección General de la ONCE, con domicilio en la Calle Prado 24, Madrid (28014), en donde puede ejercitar los derechos de acceso, rectificación, cancelación y oposición que legalmente le asisten.

2.4. Incidències

Un usuari de gos pigall pot perdre aquest servei per diversos motius, o bé perquè ell mateix en renuncia o bé per a que no compleix amb el contracte de cessió de la FOPG, ni amb les condicions higiènic - sanitàries o de protecció animal.

Renúncies al Programa:

S'entén que un afiliat a la ONCE al que se li hagi concedit un gos – guia, renuncia a aquest servei i a les prestacions de la FOPG quan:

- De manera expressa ho faci constar amb anterioritat a la iniciació del Programa.
- Posposi la seva incorporació sense causa justificada, el que es considerarà una renuncia implícita.
- No es presenti a la primera cita sense avís o causa justificada.

En aquests casos es produirà una baixa en la llista d'espera, no obstant tornaran a ser donats d'alta quan efectuïn una nova sol·licitud.

Retirada del gos –guia:

Una vegada sigui concedit el gos pigall després de superar el curs d'instrucció, la FOPG pot plantejar-se la retirada de l'animal en les circumstàncies següents:

- Mort de l'afiliat
- Incompliment dels deures que es contemplen en el contracte a partir del qual es cedeix a l'animal
- Manca d'higiene i sanitat del gos – guia o negativa a sotmetre'l als controls sanitaris exigits per la legislació corresponent.
- Incompliments dels principis i criteris de respecte, protecció i defensa dels animals.
- Utilitzar el gos pigall per a funcions diferents a les pròpies de la missió per a la que està entrenat.
- Pèrdua de la condició d'afiliat a la ONCE, de la qual se'n farà coneixement a la FOPG per a que actuï en conseqüència (es pot subscriure un nou contracte entre la FOPG i l'usuari en les que es regulin les noves condicions de cessió del gos pigall).

2.5. Prestacions econòmiques de la ONCE a l'usuari.

La ONCE és fa càrrec de tot el cost real del gos pigall ensinistrat, a més del recolzament i assistència tècnica a les persones que, reunint les condicions de beneficiaris, siguin idònies a tenir el gos, independentment de la Entitat que faciliti el gos – guia. Quan es tracti d'una Entitat diferent a la FOPG ha d'existir un conveni de col·laboració amb aquesta, i ha de tenir una qualificació i homologació legal per a la realització de les activitats pertinents.

A més, pel que fa al desplaçament per als diversos cursos d'acoblament de l'usuari i el gos pigall, la ONCE concedeix diverses prestacions:

Curs Residencial o Semi - domiciliari:

- El 35% dels costos de desplaçament interprovincials dins el territori Peninsular (sempre en transport públic)
- El 60% dels costos de desplaçament a la Península per part de residents de les Comunitats Autònomes de Balears i Canàries i les Ciutats Autònomes de Ceuta i Melilla (bitllet d'avió o vaixell en classe turista)
- La totalitat dels costos d'allotjament i assegurances del viatge.

Curs Domiciliari:

Aquesta modalitat no comporta la cobertura de cap tipus de cost.

Desplaçaments internacionals:

S'aplicaran les condicions establertes en l'apartat de Curs Residencial o Semi – domiciliari i s'afegiran les següents:

- El cost íntegre del desplaçament internacional (els bitllets seran adquirits per la FOPG)
- El cost del viatge i altres elements necessaris pel funcionament adequat de programa

A més a més, la ONCE també donarà una compensació econòmica (en forma de salari base) a aquelles persones que estiguin en activitat laboral i hagin de deixar temporalment la feina per assistir al curs d'entrenament i aprenentatge.

2.6. Entrega de gossos guia a Espanya.

Des de que es va crear la Fundació ONCE del gos guia, l'any 1990, s'han entrenat i lliurat en total 346 gossos. Tant el gos, com l'estada al centre (Madrid o Rochester) durant les tres setmanes de la fase d'acoblament (on s'ensenya a l'invident a manejar al gos) no suposen cap cost per l'usuari, ja que és a Fundació la que fa front a aquestes despeses.

Actualment s'estan entregant entre 75 i 100 gossos l'any, però tot i així és insuficient per la llarga llista existent de demanda, per això existeix un conveni de la ONCE amb la Federació Internacional de Clubs de Lleons (centre de cria i ensinistrament americà) d'aportar 24 gossos més al any. No obstant, des de que les instal·lacions estan a Boadilla del Monte es preveu augmentar el nombre d'entregues de gossos guia a més de 100 a l'any, així com un increment de la plantilla amb aproximadament 19 persones més.

2.7. Associacions d'usuaris

Les Associacions d'Usuaris de Gos Guia agrupen a usuaris de la mateixa Comunitat Autònoma per així representar i defensar els drets i interessos d'aquest col·lectiu. Realitzen una inestimable labor ja que aglutinen les inquietuds dels seus associats, fan de portaveu de la seva problemàtica específica, col·laboren en les resolucions d'aquestes tant amb les Administracions Públiques com amb entitats privades, contribueixen en la difusió i reconeixement social de la funció del gos guia i, en definitiva, complementen les funcions de la ONCE i de la FOPG (Fundació ONCE del gos guia) aportant la perspectiva del col·lectiu d'usuaris en aquells assumptes que els afecten.

Donat que agrupen a un important sector d'usuaris de la mateixa Comunitat, la seva representativitat fa que estiguin destinades a duu a terme un paper fonamental en la recerca de solucions als problemes que afecten al seu col·lectiu. Així, s'han incorporat a grups de treball preparatoris de reformes legislatives sobre els drets d'accés amb gossos d'assistència.

Les associacions d'Usuaris organitzen activitats pels seus membres, com ara xerrades sobre temes d'interès, al mateix temps que contribueixen al recolzament de la presència, en els medis i en la societat en general, de la figura del gos guia.

En aquest moment existeixen les següents Associacions:

- Asociación de Usuarios de Perros-Guía de Andalucía.
Directiva: aupga@gmail.com
<http://www.perrosguia.es>
- Asociación de Usuarios de Perro-guía de Aragón.
President: Ángel Calavia Contreras. Telf.: 667 145 460.
acalavia@auna.com
- Associació d'usuaris de Gossos-Pigall de Catalunya
augpcat@gmail.com
- Asociación de Usuarios y Amigos del Perro-guía de Madrid.
Domicili social: Prim 3. 3ª planta, despatx 21.
Horari: Dilluns i Dijous de 18 a 20 hs.
91 532 50 00 ext. 354.
- Asociación de Usuarios de Perros-guía de Canarias.
President: Abel Hernández Segura. Telf.: 667 445 330
aupcan@gmail.com

2.8. Entrevista a un discapacitat amb ús de gos pigall.

Entrevista a Joan Pons, 32 anys, que va perdre la vista en un accident de moto als 18 anys i actualment és propietari de Kobe, un Labrador Retriever de color negre.

Com vas decidir tenir un gos pigall? La idea de tenir un gos pigall ja em voltava pel cap després de l'accident, perquè m'havia fixat en un noi cec que en portava un, però vaig decidir esperar-me una mica a estabilitzar la meva vida abans de tenir-lo. Més endavant alguns companys invidents em van comentar que no tenia res a veure amb anar amb el bastó, no és que amb el gos em pugui relaxar del tot, però sí que hi ha situacions que el gos ja soluciona per si mateix. Finalment, quan vaig decidir seguir una carrera universitària, vaig considerar imprescindible la companyia d'un gos guia.

Quins avantatges et suposa sobre el bastó? Anar amb bastó és un exercici que requereix un processament d'informació terrible en canvi, hi ha situacions que el gos ja soluciona per si mateix, com per exemple parar-se als vorals o davant una escala, esquivar els obstacles i caminar en línia recta. Per contra, el gos no sap quan ha de travessar un carrer de forma segura ni coneix els semàfors, ell el que fa és parar-se i esperar a que jo li digui el que ha de fer, per això és molt important memoritzar les referències necessàries per arribar al lloc previst. El gos t'ajuda a desplaçar-te amb seguretat, canvia molt la mobilitat d'anar amb un gos que anar amb un bastó, sobretot a la ciutat: el metro, el tren, les escales, els ascensors...

T'ha estat difícil adaptar-te? Tan bon punt em van lliurar el Kobe, hi va haver una gran entesa, tot i que els instructors de l'escola ens van explicar que la compenetració màxima no arriba fins al cap de sis mesos d'estar junts. Pensa el Kobe m'acompanya les 24 hores del dia, tots els dies de l'any.

N'estàs content? Tot aquest treball conjunt genera una relació d'afecte i dependència molt gran, i de desconsol quan el gos falta. A més, els gossos seleccionats per treballar de pigall són gossos molt tranquils, equilibrats, obedients, soferts i gens agressius, són especialment encantadors. Però també són molt murrís, als quinze dies sap que tu no hi veus i si pot te la fot. Per exemple agafa coses del terra i si li poses la mà al clatell, que és la manera de saber si està mastegant, para de mastegar; li treus la mà i segueix mastegant. Perquè l'única pega

que té aquesta raça de gos és que s'ho mengen tot, papers, joguines petites, tot el que troben per terra i d'aquí que els diuen gossos aspiradora. Ara ja el conec i noto quan fa un moviment estrany i sospitós.

Com el vas adquirir, quant van tardar en donar-te'l? Vaig demanar-lo formalment al juliol de l'any 2000 a la ONCE, i un any i mig més tard em concedien el Kobe, me'l van donar que tenia 19 mesos. Aquesta organització té un centre de cria i ensinistrament a Boadilla del Monte (Madrid), però com que aquest centre sol no pot atendre tota la demanda, manté un conveni de col·laboració amb la Federació Internacional de Lions Club dels Estats Units, responsables de les escoles d'ensinistrament Leader Dogs of the Blinds. Una d'aquestes escoles, situada a Rochester, Michigan, és la que actualment cobreix aquest dèficit.

La Fundació l'ajuda durant aquest procés? Com que jo no tenia inconvenient de viatjar i estar-me un mes fora de casa, vaig adquirir un gos de l'escola de Rochester i així no has d'esperar més temps a tenir un gos disponible del centre espanyol. L'ONCE et fa els tràmits, et posa una traductora i et paga el viatge.

Quin ensenyament reps en el Programa de FOPG? Et fan superar diferents exàmens per a poder declarar-te apte per tenir un gos pigall. El primer que t'ensenyen són les atencions que has de dedicar al gos i a familiaritzar-te amb l'arnés i la corretja. L'instructor t'analitza a veure com camines i t'ensenyà les sensacions que tindràs a la mà. Al principi no notes res, però al cap d'uns mesos, és tant el missatge que facilita l'arnés que pel moviment que transmet se sap si el gos mira amunt o avall o té girat el cap. L'estada a Rochester es va allargar tres setmanes, el temps que els instructors consideren necessari per preparar l'equip que formen el gos i la persona cega, t'ensenyen a caminar per la ciutat, per pistes forestals, enfrontar-te a tota classe de situacions i finalment em posaven trampes per veure com les superava.

I després? Suposo que has de tenir molta constància amb les ordres... Jo, cada vegada que em troba alguna cosa (les escales, la porta...) l'he de premiar. El gos guia es manté en la regla d'obeir - premi i de vegades sí que li pots donar una galeta, però el premi ha de ser verbal. Per tal que no oblidin tot el que han après, es recomana que no s'estiguin més de tres dies sense treure'ls. I sobretot, s'ha de ser molt constants amb ells, si el Kobe se salta un voral, hem de tornar enrere i fer-ho bé, perquè si n'hi deixo passar un se me'ls saltarà tots.

Té recolzament legal? Els gossos pigall poden entrar a tots els locals i transports públics tot i que hi ha llocs, com l'òpera, on no és aconsellable, perquè en un solo de la soprano el gos podria començar a udolar. Tampoc els cinemes ni els concerts de rock no són aconsellables, per l'oïda tan fina que tenen aquests animals. Però en principi és això, pot entrar a tot arreu amb ells, però necessites les acreditacions.

I socialment, s'accepten bé aquests animals? Generalment si, estudio fisioteràpia a la Blanquerna i allí el Kobe és la mascota de tota la classe i de mitja universitat, ja tinc assumit que primer el saluden a ell i després em saluden a mi. Només una vegada no, el cambrer d'una pizzeria (que semblava estranger) no em deixava entrar, segurament no coneixia la normativa, però quan va avisar l'amo aquest es va disculpar. El que passa és que jo, si vaig a algun restaurant que comencen a dir gossos no, ja m'hi sento a disgust, ja ni entro.

Quin és el seu comportament a casa? Al començament no em desamparava ni mentre dormia. Ara fa el que vol, dorm a estones a l'habitació on té el seu llit, o passa a vigilar la meva mare i ja cap a la matinada ve a la meua habitació.

Quines obligacions tens tu amb en Kobe? A veure, no deixa de ser un gos, ha de fer les seves necessitats, necessita els seus moments d'esbarjo... a més, cada sis mesos ha de passar per uns controls veterinaris molt estrictes, per descartar qualsevol problema sanitari que es pogués transmetre a les persones. També tinc contractada una assegurança de responsabilitat civil, pels prejudicis que eventualment pogués ocasionar.

3. Els gossos pigall

3.1. Principis de la mobilitat amb el gos guia.

El gos guia és un instrument de mobilitat personal intransferible i monoplaça. Una de les característiques de la mobilitat amb el gos guia és que la persona cega no té contacte físic amb l'entorn, s'eliminen les referències tàctils que es poden obtenir amb el bastó com les línies dels edificis, faroles, etc, i ha d'utilitzar les referències auditives o canvis de superfície per poder determinar la seva situació en l'entorn. Els únics punts de referència i orientació, que es mantenen estables en el entorn són el tràfic, els vorals, els canvis de superfície, altres sorolls i olors (pastisseria, quiosc, etc). Per aquesta raó s'ha d'ensinistrar el gos guia seguint el principi de la línia recta, per facilitar d'aquesta manera la mobilitat independent i segura de la persona cega.

Seguint aquest principi s'ensenya al gos guia a caminar pel centre del paviment, mantenint la seva concentració i una tensió de superfície perquè pugui ser percebuda per la persona cega a través del arnès. El gos haurà de mantenir aquesta línia recta de desplaçament fins que l'usuari decideixi un canvi de direcció o bé l'entorn l'impedeixi continuar. En cas de trobar-se amb qualsevol obstacle el gos l'ha d'esquivar, desviant-se a la dreta o a l'esquerra deixant suficient marge pel seu propietari i tornant a recuperar la línia de desplaçament un cop passat l'obstacle. Qualsevol ruta, coneguda o nova, es pot esquematitzar amb línies rectes. La persona cega haurà de contar els bordells (pujada o baixada) o creuaments, per determinar en quin punt ha de realitzar els girs.

El gos guia aprèn a parar en els bordells on esperarà l'ordre del seu propietari per poder continuar o bé realitzar un gir (a la dreta o a l'esquerra). Un error que cometem freqüentment és pensar que és el gos guia qui decideix quan resulta segur creuar, hem de deixar ben clar que això no és així, el gos no està ensinistrat per identificar el canvi de senyal lluminosa per peatons (vermell/verd) ni té la possibilitat d'arribar a entendre la complexitat del tràfic actual, sinó que és la persona cega la que té la responsabilitat de decidir quan es pot realitzar el creuament de forma segura. Per això ha d'escoltar atentament el soroll del tràfic i donar l'ordre en el gos en el moment que no n'hi ha, en cas de dubte l'usuari haurà de demanar ajuda d'una persona vident per garantir-li la seguretat del creuament.

El gos no té la capacitat per decidir quan és el moment per creuar, donada la complexitat i gran volum de tràfic avui en dia, amb vehicles cada vegada més ràpids i silenciosos. No obstant, durant l'ensinistrament dels gossos es treballa amb el tràfic, en situacions artificials i controlades, per fer entendre al gos que un vehicle que s'aproxima significa perill. En un principi el gos, per propi instint de supervivència, evitarà aquelles situacions que amenacen la seva vida, però cal tenir en compte que aquesta resposta no és sempre fiable. Una altra manera de garantir la seguretat en els creuaments és l'utilització de passos elevats o subterranis (tot i que hi ha ocasions que pot portar a problemes d'orientació) i l'ús de creuaments regulats per semàfors (una vegada que es coneix la seqüència d'aquests).

Però no tot és positiu amb el gos guia, l'usuari necessita controlar les possibles distraccions que pot tenir el gos per poder disfrutar d'una mobilitat fluida i relaxada, pel contrari el treball i entrenament del gos es deteriorarà ràpidament. També hem de tenir en compte que el gos no és un robot, l'usuari ha de mantenir el control del seu desplaçament en tot moment, donant-li ordres al gos que serveixin per arribar al destí establert i corregir qualsevol error que pugui cometre el gos. Si es salta un bordell l'usuari s'haurà de parar i repetir l'aproximació, si s'entrebanca amb un obstacle haurà de corregir el gos i indicar-li que ha de deixar més espai. El gos ha d'aprendre que el seu propietari, al final de l'arnès, és una prolongació més del seu cos.

3.2. Avantatges del gos guia vs. el bastó.

Com hem comentat el gos necessita un recordatori constant de l'ensinistrament, sobretot quan actua de manera incorrecte l'invident ha de saber rectificar-lo, per la qual cosa això pot suposar un inconvenient ja que potser no ho fa de la manera correcta i per això pot necessitar unes nocions d'ensinistrament.

A més l'ús d'un gos guia comporta una sèrie de responsabilitats, atencions, cuidats i despeses que ha d'afrontar una persona cega (raspallar-lo, alimentació, exercici físic, veterinaris). Des del moment en que es té un gos guia s'hauran d'anar aprenent noves rutes, al veterinari per realitzar les revisions semestral, al parc per l'exercici de l'animal, a una àrea on el gos pugui fer les seves necessitats al mateix temps que es necessitarà tenir aquesta àrea neta. Al Regne Unit la GDBA financia amb les donacions del públic les despeses d'alimentació i veterinaris, durant tota la vida del gos de tots els usuaris de gossos guia. A Espanya aquestes despeses les ha d'afrontar el propi usuari.

Un altre aspecte important a considerar és l'estreta relació que s'estableix entre propietari i gos, una relació afectiva i de dependència mútua. Ambdós comparteixen les 24 hores del dia durant 8 o 9 anys, això crea uns forts llaços d'unió que poden causar una profunda tristesa i ser una experiència traumàtica, quan arriba el moment de retirar el gos, o quan l'animal pateix una malaltia o es mor. Aquest és un aspecte que no sempre es valora o es considera alhora de sol·licitar un gos guia.

Però en general la mobilitat amb el gos guia resulta ser menys estressant per la persona cega donat que es redueixen el nombre de decisions que ha d'emprendre la persona. En els desplaçaments amb el bastó la persona ha d'analitzar i processar la informació que obté en cada un dels moviments del bastó i decidir si és segur continuar o en quina direcció hauria de desviar-se per esquivar l'obstacle i continuar el desplaçament de forma segura. Amb el gos guia la quantitat d'informació a processar es redueix i el gos utilitza la seva iniciativa per a resoldre algunes de les situacions més comuns i reduint així el nombre de decisions que ha de fer el usuari i fent-se així el desplaçament menys estressant i més relaxant. Cal tenir en compte però que l'ús de gos guia no substitueix el bastó, ja que es tracta d'un ésser viu i un dia pot estar disposat a no treballar i en aquests moments la persona cega haurà de recórrer el bastó. A més també hem de tenir present que no sempre és necessària la utilització d'un gos pigall, ja que la gent amb disminució visual nocturna únicament amb un bastó plegable (que serà més còmode) ja pot desplaçar-se fàcilment.

Un dels grans problemes principals d'adquirir un gos guia són els preus. Els costos varien i hi ha organitzacions que es dediquen a ajudar a que les persones cegues obtinguin aquests gossos subvencionant l'entrenament d'aquests animals. Tot i així, un gos guia per cecs ja entrenat, pot arribar a costar en el mercat uns 25.000 euros. Això es degut a que la selecció i el aprenentatge són molt complexes, llargs i costosos. Tot i així la Fundació proporciona moltes ajudes i el procés d'entrega i adaptació ho fa de forma gratuïta.

Un altre problema que es presenta al cec i al seu gos, és la falta de legislació. En algunes ciutat del món, els conductors de taxis i busos no els permeten pujar al vehicle amb el gos, o no els deixen entrar a oficines, restaurants o assistir a concerts.

3.3. Races principals i les seves característiques

Dins del grup de gossos d'assistència s'inclouen els gossos de qualsevol raça que presentin els seus serveis i ajudes a una persona amb discapacitat física, sensorial o cognitiva. Però pel que fa als gossos guia no tots s'hi poden convertir.

En la selecció de la raça es té molta consideració la salut dels progenitors, l'absència de tares genètiques, el temperament, la talla, el pelatge, adaptabilitat, grau de dominància, concentració, motivació, grau d'agressivitat ja que aquests animals han de tenir un caràcter molt especial, ser equilibrats, obedients i tranquils ja que les característiques temperamentals són essencials en un gos pigall i per aquest motiu, les races que s'usen en l'actualitat són:

- Pastor alemany (5%)
- Golden retriever.(14%)
- Labrador retriever (30%)

Actualment també s'està utilitzant el creuament entre Labrador i Golden que està donant excel·lents resultats (44%). En el menor nombre s'usen o s'han utilitzat Border Collie, Flat Coated R., Curly Coated R., Leonberger, Pastor Belga, Boxer, Collie Rough, Caniche gigante, Rodesian, gossos mestissos, etc. (A Espanya fins i tot s'ha intentat amb el Pastor Vasc el qual no s'ha obtingut cap èxit.) Aquests percentatges corresponen al nombre de gossos graduats en la GDBA.

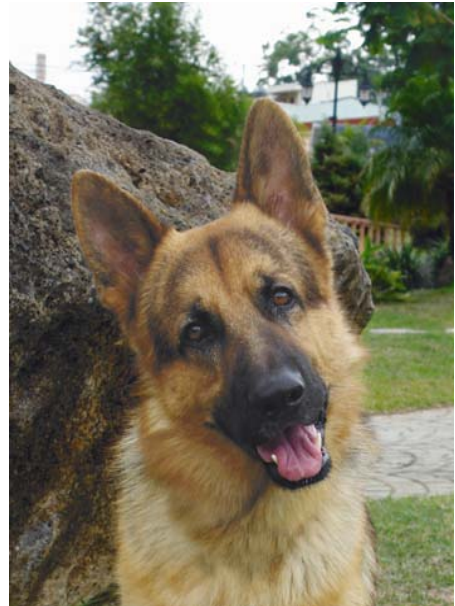
No obstant, dins d'aquestes races, no tots els exemplars serveixen per aquesta finalitat, per la qual cosa es desenvolupa un llarg procés que comença en el departament de cria on es realitzen els creuaments idonis per aconseguir el gos desitjat.

Característiques de les principals races:

PASTOR ALEMANY:

- ◆ **Tipus:** Gos pastor (conductor de ramats).
- ◆ **Orígens:** aparició a finals del S.XIX, raça creuada de diferents creuaments de races antigues extingides en l'actualitat.
- ◆ **Utilitat:** gos de guarda, defensa i utilitat.
- ◆ **Altura:** 60-65 cm mascles i 55-60 cm femelles.
- ◆ **Pes mig:** 32-40 kg

Són gossos equilibrats, intel·ligents, dinàmics i obedients amb una fidelitat absoluta característiques principals d'aquesta raça, que els converteix en un gos apte per realitzar ràpids aprenentatges per la seva facilitat d'aprenentatge. Són ràpids en les seves decisions i força resolutius. El tractar-se d'un gos amb temperament, requereix a la persona que el manegi amb un bon coneixement i una especial empatia amb l'animal.

GOLDEN RETRIEVER

- ◆ **Tipus:** Gos cobrador.
- ◆ **Orígens:** a partir del 1850 al Regne Unit.
- ◆ **Utilitat:** gos de caça i amb habilitats per la pastura.
- ◆ **Altura:** 51-61 cm
- ◆ **Pes mig:** 31-36 kg.

Sempre de color daurat, de pèl llarg i sedós, són animals sensibles, amb una gran iniciativa i intel·ligència. Absent d'agressivitat cap a les persones i congèneres, tot i que és una raça que tendeix a ser destructiu amb els objectes de la casa si està molt temps sol ja que te la necessitat d'afecte. La seva gran determinació pot tocar inclòs la tossudesa pel qual requereix un maneig adequat.

LABRADOR RETRIEVER

- ♦ **Tipus:** Gos cobrador.
- ♦ **Orígens:** Terranova (Canadà) i arriba el 1820 al Regne Unit.
- ♦ **Utilitat:** gos de caça, habilitats per la pastura, de gran utilitat i de companyia per excel·lència.
- ♦ **Altura:** 53-59 cm
- ♦ **Pes mig:** 25-32 kg.

Els podem veure de varies capes des de daurat clar, casi blanc fins el negre passat per la capa de xocolata. De pèl sempre dens i fort. És la raça més utilitzada com a gos guia ja que es tracta de la raça més intel·ligent amb una gran sociabilitat, adaptabilitat a tots els entorns i situacions i sensibilitat, essent fàcilment controlable per l'usuari que haurà que posar un especial atenció a la seva glotoneria. Són gossos que adoren a les persones, com més temps passen amb les persones més feliços són.

3.4. L'arnès.

L'arnès és característic i identificatiu dels gossos guia i de cada una de les escoles, consta de dues parts:

- El cos: és de cuir i rodeja tot el pit de l'animal.
- La nansa: és de metall. S'ajusta a diferents posicions segons el centre d'ensinistrament i segons les necessitats de l'usuari i/o gos.

La major part de les escoles ensinistren els seus gossos per treballar al costat esquerre de la persona cega. En ocasions es realitzen adaptacions pel cantó dret si la persona cega ha patit l'amputació de l'altre braç; en algunes escoles de Japó s'ensinistren en els gossos per treballar a ambdós cantons o fins i tot un mateix gos per a marit i dona. El gos es manté al costat esquerre de la persona cega i camina paral·lel a ella.

Quan caminen la persona es situa a l'altura dels quarts posteriors del gos (posició de guia), això dona un temps de reacció de 2-3 segons que permet a la persona cega reaccionar davant de qualsevol canvi de direcció del gos o davant d'alguna aturada sobtada (voral, esglaó, pas estret, etc). Això justifica el fet que la nansa sigui de metall i de diferents longituds per permetre obtenir així la posició correcta. El gos ha de caminar amb aquesta posició de guia i proporcionar una tensió suficient perquè la persona cega pugui seguir-lo, sense arribar a una tensió que sigui forta donat que resultaria extremadament incòmode i podria arribar a produir problemes i dolors d'esquena o fins i tot deteriorar tots els aspectes de treball del gos guia (increment dels nivells d'estrès i increment d'errors, dificultat de control, etc).

La persona cega ha de subjectar la nansa amb suavitat per poder realitzar un seguiment adequat dels moviments del gos, sentir els moviments a dreta o esquerra i evitar el incrementar la tensió. L'arnès d'alguna manera restringeix la possibilitat de moviments del gos guia i és un dels factors que determina la dificultat en el seu ensinistrament. Durant l'ensinistrament el gos aprèn a acceptar a la persona que subjecta l'arnès com una extensió més del seu propi cos i deixar espai suficient alhora d'esquivar obstacles.

4. El centre d'ensinistrament

4.1. Bases de selecció dels gossos

Com hem dit anteriorment per realitzar una bona selecció de gossos pigall no únicament tenim en compte la raça (que ja han estat mencionades), sinó que també la salut dels progenitors, absència de problemes genètics, talla, agressivitat, etc. En un principi els reproductors són seleccionats segons unes característiques estructurals, a priori, han de ser físicament perfectes, d'una talla mitjana i temperament molt sociable. Han d'estar inhibits totalment del instint de caça, protecció, guarda i si es tingues que buscar els reproductors fora del centre de fundació del gos guia s'hauria de valorar més coses com els antecedents.

Un cop passa el període de reproducció i neixen els primers possibles gossos guia passen una sèrie de passos abans de arribar el seu objectiu (selecció, educació, ensinistrament, etc). Pel que fa el sexe de l'animal, no hi ha cap predilecció, ja que ambdós sexes posseeixen les mateixes aptituds i qualitats per desenvolupar aquesta tasca de gos guia. N'hi ha alguns que superen el procés i passen a ser una eina molt eficaç pels discapacitats, però també en hi han molts que no superen aquest pas.

Aquells gossos que han sigut rebutjats com a gossos guia seran oferts en primer lloc a la família que els va adoptar per realitzar la primera fase d'aprenentatge, si aquesta per circumstàncies no se'l poguessin quedar, existeix una llista d'espera d'altres famílies que han tingut altres cadells i també desitgen quedar-se amb ells. L'última solució si cap d'aquestes funciona és que es quedin a la Fundació i si no és per malaltia greu mai es sacrificuen.

Pel que fa als animals que arriben a l'edat de jubilació i que ja han realitzat la seva funció la solució seria que hi haguessin també famílies que els adoptessin, però a Espanya hi ha la tendència d'adoptar gossos perfectes i joves, a Europa en canvi hi ha països que tenen també llista d'espera per acollir-los en els seus últims anys de vida. Per tant se'ns presenta aquí una nova problemàtica.

4.2. Etapes de l'aprenentatge.

L'educació i aprenentatge del gos guia tot i que es tracta d'un procés continuat, el podem dividir en tres etapes formatives.

La **primera etapa**, l'etapa de la família i fase d'habitació, consisteix en estar amb la família educadora, des de les set setmanes de vida del cadell fins els 12 mesos, en aquesta etapa s'ha d'aconseguir un bon procés de sociabilització i que el gos s'adapti a relacionar-se amb la gent. Les famílies educadores són famílies acollidores, famílies que voluntàriament es presten a col·laborar amb el centre acollint als cadells.

Aquesta fase avarca els períodes crítics en el desenvolupament del cadell. El gos s'habituarà a les situacions, objectes i sorolls comuns de la llar i assoleix un nivell d'obediència bàsica. Aprèn a caminar amb la corretja, al costat esquerre i sense excessiva tensió. Aprèn també a ser net a la casa, a no ser destructiu, se l'introdueix en els transports públics, etc. Per evitar malentesos en l'introducció del cadell en els transports públics, els cadells porten, igual que els gossos guia, una xapa identificativa per la qual estan emparats per la llei i autoritzats a entrar a tot arreu i poder fer servir tots els transports públics.

Tot i que en un principi qualsevol família es pot oferir per acollir un d'aquests cadells, no tothom pot desenvolupar aquesta tasca. D'entrada, han de viure a Madrid o rodalies, perquè el personal del centre pugui fer un seguiment. Després, la família d'acollida haurà de superar un seguit de requisits com són: acceptar el gos dins de casa, treure'l quan vagin a comprar, que facin servir els transports públics i, sobretot, que el gos no s'estigui més de dues hores al dia sol.

La **segona etapa** en el centre d'ensinistrament, període que va fins els 18 mesos o 2 anys d'edat, els cadells passen en el departament d'ensinistrament avançat, on adquiriran els coneixements més especialitzats i específics. Aquest període consta de dues etapes, una d'ensinistrament bàsic, que dura tres mesos, i l'ensinistrament avançat, durant el qual el gos aprèn a caminar en línia recta, a aturar-se davant un voral, a esquivar els objectes, etc.

Inicialment es moldeja la resposta desitjada i progressivament se li va afegint més i més responsabilitats al gos, s'aplica el coneixement instrumental i s'exposa al gos cada vegada a situacions més difícils que per ell sol a de resoldre. El final d'aquesta etapa l'ensinistrador treballa amb un antifaç, en diferents entorns per comprovar la capacitat del gos per assumir la responsabilitat de guia. En el transcurs d'aquest cicle s'avalua l'avens que ha experimentat el gos amb el fi de conèixer si té les aptituds necessàries per convertir-se en un bon gos guia.

En la **tercera i última etapa**, és l'etapa amb l'usuari anomenada la fase d'acoblament. En aquesta fase es selecciona l'usuari del gos guia adequat per les característiques d'aquest gos i les necessitats de la persona cega a través d'uns criteris físics, psíquics i funcionals. L'usuari seleccionat realitza un curs de tres setmanes de duració en el centre d'ensinistrament on aprèn a cuidar i a manejar el gos guia. Després d'aquest acoblament de tres setmanes es podrà saber si ha funcionat l'unió entre ambdós, ja que se'ls fa passar per tot tipus de situacions, des de les més simples a les més complexes. Posteriorment, es continua el curs en el lloc de residència de la persona cega i es treballen rutes i necessitats específiques amb el nou gos guia. Aquesta és sens dubte una de les fases més complexes i d'aquesta depèn en gran mesura el èxit del procés d'ensinistrament.

Un cop graduat la unitat gos guia - usuari, la GDBA realitza visites de suport i supervisió durant el darrer mes de la graduació o finalització del curs, els sis mesos següents i finalment una vegada a l'any durant tota la vida del treball del gos guia per fer seguiments rutinaris. També s'ha de tenir en compte que el personal de la GDBA està sempre disponible per donar els seus serveis quan la persona cega ho requereixi (treballar i incloure noves rutes, visites prioritàries, o quan la unitat experimenta problemes o dificultats).

La major part de les escoles del món han adoptat i establert un programa de cria propi i educadors pel que explica el relatiu baix nivell de rebutjos que es produeix durant el ensinistrament. En els centres que no disposen de programa de cria propi o programa d'educadors, els percentatges de gossos rebutjats com a gossos guia s'eleva fins a un 70%.

4.3. Modalitats del Programa ONCE d'entrenament de l'usuari

La ONCE, per tal de facilitar l'etapa d'acoblament entre l'usuari i el gos, contempla tres modalitats en l'aplicació del programa d'aprenentatge i entrenament de l'usuari:

- a) Curs residencial: es realitza al mateix centre d'ensinistrament dels gossos. Cobreix un ampli programa de treball en diverses zones properes al centre i en zones de variada complexitat urbana. Un mateix instructor té simultàniament al seu càrrec varis sol·licitants
- b) Curs domiciliari: l'entrenament amb el gos guia es realitza de manera particular a l'entorn del domicili del sol·licitant, on es desplaçarà un instructor.
- c) Curs semi - domiciliari: curs mixta que es compon d'una part en règim residencial i l'altre en l'entorn del domicili del sol·licitant.

Entitats autoritzades per impartir el Programa:

El Curs Residencial pot ser realitzat per la FOPG o per una altra Entitat especialitzada amb la que aquesta tinguis subscrit un Acord de Col·laboració al respecte.

Els Cursos Domiciliari i Semi – domiciliari són prestats únicament pel Centre d'Ensinistrament de la FOPG, podent-se considerar altres ofertes que poguessin produir-se sempre que compleixin les garanties establertes per la ONCE.

El sol·licitant podrà indicar la seva preferència pel que fa a mobilitat i Entitat amb que rebrà el curs, si bé la ONCE serà qui finalment decideixi al respecte, basant-se en criteris tècnics.

4.4. Centres d'ensinistrament:

Avui en dia existeixen escoles d'ensinistrament de gossos pigall pràcticament a tots els països desenvolupats. Els EEUU hi ha 11 escoles, a França 10, el Regne Unit la GDBA té més de 14 centres en tot el país, Alemanya 5, Austràlia 2, Corea en Japó 5, Nova Zelanda 1, República Checa a Sud-àfrica en té 1, Itàlia 3, Irlanda 1, Polònia 2, Bèlgica 2, Holanda i Canadà 2, Noruega 2, Suïssa a Israel 2 i a Rússia i països de l'est existeixen varies escoles.

Un gran nombre d'aquestes escoles estan agrupades a les Federacions dels respectius països i en la FEDERACIÓ INTERNACIONAL D'ESCOLES DE GOSSOS GUÍA amb la central a les oficines centrals de la GDBA. A l'actualitat hi ha 35 escoles a tot el món associades a aquesta federació.

L'observació del panorama internacional ens mostra, que l'existència dels centres d'ensinistrament de gossos guia, són un signe de desenvolupament econòmic i social. Els centres d'ensinistrament de gossos pigall poden ser considerats com un indicador del grau de desenvolupament dels serveis de protecció social.

Les diferents formes jurídiques de les escoles, en aquests països, van des de Fundacions o organitzacions benèfiques que accepten donatius d'empreses, del públic en general i dels sol·licitants del gos, a altres que obtenen finançament dels respectius Governos a través del Ministeri d'Assumptes Socials o de les assegurances sanitàries. Algunes escoles pertanyen o estan finançades per organitzacions filantròpiques de caràcter internacional (Club dels Leones principalment).

Pel que fa a la situació d'Espanya disposem de la Fundació ONCE del gos guia (FOPG) una fundació que es troba en procés de consolidació i que ha entregat des de 1999 el voltant de 400 gossos . És l'únic centre de cria i ensinistrament de gossos guia a Espanya, es troba a Boadilla del Monte (Madrid).

Aquest centre està dotat amb diferents departaments dedicats a la cria, educació, ensinistrament i lliuraments dels gossos. Basant-se amb la tècnica dels diferents centres d'ensinistrament estrangers ja que gran part del personal tècnic de la Fundació ha sigut format en el Regne Unit, aprenent d'aquesta manera les tècniques utilitzades per l'escola anglesa GDBA.

4.5. Centre de Fundació ONCE del gos - guia.

El centre de la Fundació ONCE del gos guia (FOPG) es troba a uns 20 km de Madrid. Amb una superfície total d'uns 100.000 m² té com a finalitat proporcionar gossos guia, com a auxiliar de mobilitat, a les persones cegues o deficients visuals. Un patronat de 15 membres, format per representants de la ONCE i la seva fundació, usuaris de gossos guia i personalitats del món del gos en general, treballen pel seu correcte funcionament

Els quatre edificis de que consta el centre: Residència, Oficines, Aïllament i Gosses, estan dotats dels últims avenços per aconseguir una màxima eficiència en la qualitat i sanitat dels gossos guia. Un equip humà i professional, summament vocacional i amb una àmplia experiència, és la base per aconseguir tots els objectius d'aquesta Fundació.

La FOPG neix el 24 de setembre de 1990, sent la Fundació ONCE, des de aleshores, a més de fundador, l'únic patrocinador de l'escola. Les instal·lacions actuals van ser inaugurades per la Reina Doña Sofia el 26 de maig del 1999.

Els pròxims objectius passen per superar les 120 unitats anuals. En una societat moderna i solidaria, és el deure de tots facilitar el accés i la mobilitat a tots els seus ciutadans.

Casi 60 treballadors fixes formen la plantilla de la FOPG. Aquesta estructura laboral es complementa amb el indispensable recolzament de Alentis, empresa del grup ONCE que proporciona el personal de seguretat, conducció, manteniment d'habitacions, jardineria i neteja i Distegsa, com responsables de la cafeteria i restauració.

L'estructura laboral de la FOPG correspon a la d'una fundació moderna on la relació interdepartamental és constant i el flux de dades entre les diferents àrees, tècniques i de gestió facilita que qualsevol incidència sigui de seguida coneguda i solucionada per la persona responsable. Tot això conduït per la mà d'un Director General que es recolza a un coordinador de departaments tècnics i un administrador, aquestes tres persones són discapacitades visuals i afiliades a la Organització Nacional de Cecs Espanyols, ONCE.

La FOPG és, en el moment actual, l'escola de gossos guia que més treballadors discapacitats consta entre les principals escoles del món. Un comptable, un equip d'auxiliars administratius, conserges, telefonistes i encarregats de manteniment, són imprescindibles pel resultat d'una correcta gestió. La FOPG compta amb aquest equip que realitza les seves funcions diàries a l'edifici d'oficines. Però en aquest edifici no només es processen treballs de gestió. Els departaments d'Entrenament i Instrucció els quals els professionals diàriament treballen amb els seus gossos pels carrers de Madrid.

El departament de cria, sota la seva decisió es seleccionen mascles i femelles de cria, a més de determinar quins seran els creuaments més adequats per aconseguir els gossos més aptes. El departament de cadells, busca, forma i atent a les famílies voluntàries d'educadors, tenen així un centre d'operacions desde on més de mil usuaris i sol·licitants de gos guia, famílies d'educadors i cuidadors són atesos diàriament.

Poder serà l'edifici de Gosseres i el seu bloc annex d'aïllament, la part que més demana atenció als visitants. Un grup de treball coordinat per un responsable únic, un auxiliar administratiu, cuidadors de gosseres i, per suposat, els imprescindibles veterinaris s'ocupen les 24 hores del dia durant els 365 dies de l'any de vetllar pel benestar, salut i correcta alimentació dels seus gossos.

Un equip seriós, professional i amb una altíssima vocació la qual el seu treball no podria ser realitzat sense la indispensable ajuda de famílies solidaries que eduquen i cuiden de manera voluntària i eficaç els futurs gossos guia.

5. Normativa i Legislació

Desde totes les Comunitats Autònomes s'han regulat els drets i obligacions en aquesta matèria. En elles es dicta que, per tal de que un usuari amb gos guia pugui accedir a tots els establiments públics i medis de transport, es precís complir amb totes les obligacions higiènica - sanitàries requerides per la normativa vigent i, en conseqüència, s'estableixen greus sancions per a aquells locals o transports públics en els que s'impedeixi l'accés als usuaris de gossos pigall.

A continuació indiquem alguns consells pràctics sobre el tracte davant un gos pigall:

- Mai s'ha de distreure a un gos guia quan està treballant
- Mai se li ha d'oferir menjar
- Ningú ha de sentir por davant un gos d'assistència: són animals dòcils i molt ben educats
- No deixar solt al seu gos quan s'acosti a una persona amb discapacitat visual amb el seu gos guia. Els gossos es "saluden", amb major o menor efusivitat, i poden provocar algun que altre accident
- No tocar l'arnés d'un gos pigall, només ho pot fer el seu usuari
- La salut d'un gos guia es excel·lent i el seu control veterinari exhaustiu, pel que no s'ha de témer de res
- Totes les persones amb discapacitat visual acompanyades de gossos pigall tenen garantit, mitjançant disposicions legals, l'accés a llocs, allotjaments, locals i transports públics

5.1. Les acreditacions.

El Real Decret 3250/83 (7 de desembre) i l' Ordre Ministerial 1527 (18 de juny de 1985), regulen l'ús de gossos guia per a deficients visuals establint les seves condicions i drets i determinant els seus requisits, sense perjudici del que puguin establir les Comunitats Autònomes i Corporacions Locals segons les seves competències (ho veurem amb més detall als següents apartats). D'acord amb això, explicarem a continuació les consideracions necessàries per a l'ús de gossos pigall.

Registre de centres d'ensinistrament:

Registre on consten els centres d'ensinistrament de reconeguda solvència i que figurarà a la Direcció General de la ONCE, Direcció d'Autonomia Personal, Benestar Social i Atenció a la gent gran.

Acreditació de gos – guia:

Per a l'exercici dels drets en les diferents lleis autonòmiques sobre l'ús dels gossos pigall per persones amb discapacitat visual, l'usuari haurà d'acreditar que l'animal compleix la condició de gos – guia segons l'establert per l'Administració corresponent, així com la seva identificació. Per això:

- L'usuari de l'animal haurà d'aportar la documentació oficial acreditativa del reconeixement de la condició de gos – guia.
- El gos – guia haurà d'estar identificat com a tal permanentment mitjançant la col·locació del distintiu oficial corresponent en un lloc visible.

Acreditacions facilitades per la ONCE:

La ONCE facilitarà les acreditacions necessàries per a l'ús de gos – guia (targeta d'usuari de gos – guia i distintiu de gos - guia) als beneficiaris dels gossos procedents de la FOPG, atenent al següent procediment:

- El sol·licitant ha d'omplir el formulari d'acreditació (el qual mostrem a continuació) i presentar-lo a qualsevol centre de la ONCE per a que sigui enviat a la Direcció General, Direcció d'Autonomia Personal, Benestar Social i Atenció a la Gent gran, juntament amb la següent documentació:
 - Document acreditatiu de la procedència de l'animal, facilitat pel Centre d'Ensinistrament que el va instruir.

- Certificat Veterinari que demostrï que el gos compleix les condicions sanitàries pertinents. Concretament el gos no ha de patir cap malaltia transmissible a l'home (malalties incloses en el quadre d'antropozoonosis vigent en cada moment), ha d'estar vacunat de la ràbia, amb tractament periòdic d'equinococcosis, sense paràsits externs i amb resultats negatius a les proves de leishmaniasis, leptospirosis i brucel·losis. Es consideraran signes de malaltia que justifiquin la negativa a la sol·licitud els següents: febre, al·lopècies anormals, diarrea, secrecions anormals i senyals de parasitosis cutànies.
- La Direcció d'Autonomia Personal, Benestar Social i Atenció a la Gent Gran comprovarà que el Centre d'Ensinistrament del gos estigui inclòs en el Registre de Centres d'Ensinistrament i que el Certificat Veterinari compleix les condicions sanitàries, llavors facilitarà a l'interessat la targeta d'usuari i el distintiu de gos – guia.
- La targeta d'usuari contindrà a la part superior una fotografia de l'usuari en cos sencer amb el gos en posició de descans, i a la part posterior s'hi recolliran les dades personals de l'usuari, Centre al que està adscrit, identificació del gos, centre d'ensinistrament del qual prové, país de procedència, raça, color i número de registre.
- El distintiu del gos –guia serà metàl·lic, en el anvers figurarà el signe estipulat per l'Ordre Ministerial, en el revers estarà gravat el nom del gos, número de carnet i nom de l'usuari.
- Tant la targeta de l'usuari com el distintiu de gos – guia s'hauran de renovar quan, per qualsevol circumstància, s'hagi de reemplaçar el gos pigall.

Independència de les acreditacions respecte a l'afiliació a la ONCE:

La concessió de targeta i distintiu per a l'ús de gos – guia és independent de la afiliació a la ONCE, així, els discapacitats visuals estrangers que es trobin de manera temporal a Espanya podran acollir-se a aquesta normativa.

Registre d'usuaris de gos pigall:

S'estableix un Registre General d'usuaris de gos- guia que figurarà a la Direcció d'Autonomia Personal, Benestar Social i Atenció a la Gent Gran de la ONCE.

SOLICITUD DE ACREDITACIÓN DE USUARIO Y DISTINTIVO PERRO GUÍA.

Datos personales del solicitante:

Apellidos			
Nombre			
Fecha nacimiento			
DNI nº		Nº afiliado	
Centro de adscripción			
Domicilio			
Población		Código postal	
• Casa			
• Trabaj			
• Móvil			
Correo electrónico			
	Adjudicación		Renovación

Datos del Perro guía:

Responde al nombre de:		Edad	
Raza		Color	
Escuela de procedencia:		Nº de registro:	
• Escuela de MADRID			
• Escuela de ROCHESTER			
• Otras (especificar)			

Documentación que se adjunta:

• Acreditación de la ESCUELA	
• Certificado veterinario	
• Dos fotografías (solicitante junto al perro en posición de descanso)	

Fecha con letra

Fdo.:

El solicitante consiente que los datos reseñados en este documento y en su correspondiente expediente se incorporen a un fichero mecanizado que será utilizado exclusivamente por la ONCE y la FOPG para el tratamiento derivado de la solicitud, y cuya responsable es la Dirección General de la ONCE, con domicilio en la Calle Prado 24, Madrid (28014), en donde puede ejercitar los derechos de acceso, rectificación, cancelación y oposición que legalmente le asisten.

5.2. Instrucció de la Direcció General de Tràfic (DGT)

Instrucció 09/S-110

Assumpte: Transport de gossos – guia que acompanyen a persones cegues o amb discapacitat visual

L'article 11.2 del Reial Decret Legislatiu 339/1990, del 2 de març (Llei sobre Tràfic, Circulació de Vehicles a Motor i Seguretat Vial), estableix que el conductor d'un vehicle està obligat a mantenir la seva pròpia llibertat de moviments, el camp necessari de visió i atenció permanent a la conducció per tal de garantir la seva seguretat, la de la resta d'ocupants del vehicle i la dels altres usuaris de la via. Així s'ha de preocupar de mantenir una posició adequada i que la mantinguin la resta de passatgers, i l'adequada col·locació dels objectes o animals transportats per a que no hi hagi interferències entre el conductor i qualsevol d'ells. Aquesta obligació es recull també en l'article 18.1 del Reglament General de Circulació.

Per al transport d'animals s'utilitzen diversos dispositius (xarxes, barres separadores, arnesos...) però aquests sistemes poden no ser adequats pel transport de determinats animals, que per les seves característiques, ensinistrament o funció requereixen d'un tracte específic. Aquest és el cas dels gossos pigall que acompanyen a les persones cegues o amb discapacitat visual.

La conducta d'aquests animals està permanentment dirigida a proporcionar als seus usuaris la màxima seguretat i autonomia. Per això són entrenats en la realització de diverses situacions de la vida quotidiana, entre altres l'accés, permanència i sortida de vehicles. Així, la Fundació ONCE del Perro - Guía afirma que tant durant com una vegada finalitzat l'ensinistrament, la manera més segura i adequada en que poden ser transportats aquests animals és la següent:

- Estirat al terra del vehicle, als peus de l'usuari.
- Subjectat pel propietari mitjançant la corretja, mantenint el contacte físic amb l'animal durant tot el trajecte.

D'aquesta manera, al mateix temps que s'eviten les interferències entre el conductor i l'animal, s'afavoreix la tasca que el gos té com a auxiliar del seu usuari.

Aquesta és també la manera de viatjar als transports públics prevista en algunes de les normes sobre integració social de les persones amb discapacitat, accessibilitat i supressió de barreres que han dictat les Comunitats Autònomes i l'Estat (Real Decret 3250/1893). Aquesta normativa preveu la expedició de diferents documents i distintius destinats a la identificació d'aquests animals, utilitzant-se també amb molta freqüència l'acreditació expedida per la ONCE i el distintiu entregat per la FOPG, que igual que els documents emesos per les Comunitats Autònomes podran ser utilitzats en el transport privat. La identificació dels cadells i els seus educadors s'efectuarà mitjançant la documentació expedida pels centres d'ensinistrament.

Així, els agents encarregats de la vigilància del tràfic s'hauran d'abstenir a formular la denuncia per infracció quan els gossos guia o els cadells en procés d'ensinistrament siguin transportats en els vehicles en les condicions descrites anteriorment.

5.3. Legislació Espanyola.

La regulació del dret d'accés a les persones cegues o amb deficiència visual usuàries de gos – guia als espais públics s'aborda a nivell estatal a través de dues normes reglamentàries: el **Real Decret 3250/1983**, del 7 de desembre i l'**Ordre Presidencial del 18 de juny de 1985**. La veritable regulació del dret es troba en l'Ordre ja que el Real Decret es va limitar a reconèixer els drets en termes molt genèrics que requerien d'una articulació més específica.

Posteriorment, cada Comunitat Autònoma va anar promulgant les seves pròpies lleis, de vegades com a normes específiques reguladores de l'accés amb gos guia i altres com a normes generals en matèria d'accessibilitat i supressió de barreres en les que es dedicaven un o varis preceptes a l'accés amb gos – guia.

Actualment la situació de la regulació pot descriure's de la següent manera:

- Totes les Comunitats Autònomes han promulgat alguna norma amb rang de llei en la que es reconeix el dret d'accés de les persones usuàries de gos – guia als llocs públics.
- La normativa estatal (Real Decret del 1983 i Ordre del 1985) és d'aplicació directa a Ceuta i Melilla, però és de caràcter suplementari del Dret de les Comunitats Autònomes (article 149.3 de la Constitució Espanyola de 1978).
- Per això, l'usuari del gos – guia està subjecte a la normativa pròpia de la Comunitat Autònoma en la que es trobi pel que fa als seus drets d'accés.
- Malgrat existeix un reconeixement general a tot el territori de l'Estat, existeixen diferències pel que fa al grau de concreció de les normes i l'extensió dels drets.

Hi ha doncs tres grans tipus de normatives autonòmiques, segons el grau de concreció o amplitud de la matèria objecte de regulació:

- **Lleis sobre Accessibilitat i Supressió de Barreres** (Aragó, Astúries, Canàries, Cantabria, Castella – Lleó, Castella-La Mancha, Extremadura)

Aquest tipus de llei integren en una mateixa norma la regulació de tots els aspectes relacionats amb l'accessibilitat de les persones afectades per alguna discapacitat i la supressió de barreres arquitectòniques i de comunicació. Solen regular en un sol article, o com a molt dos o tres, el dret d'accés a l'entorn de persones cegues amb gos pigall. Aquest tipus de lleis, massa generalitzades i poc específiques no resolen aspectes tècnics ni administratius molt rellevants.

- **Lleis sobre Gossos - Guia** (Andalusia, Balears, Catalunya, La Rioja, Madrid, Murcia, Navarra)

Aquest segon tipus de lleis autonòmiques contenen una regulació específica del dret d'accés amb gos pigall. Malgrat les diferències entre elles, tenen un seguit de característiques en comú:

- Defineixen el concepte de gos –guia i regulen les condicions i el procediment pel seu reconeixement per part de l'Administració de la Comunitat Autònoma, tot i que en la pràctica no es realitza aquest reconeixement formal de manera que els usuaris exerceixen els seus drets mitjançant l'acreditació expedida per la ONCE i el distintiu de la FOPG.
- S'enumeren els llocs i espais públics o d'ús públic als que s'estén el dret d'accés.
- Es defineix el contingut del dret d'accés i es regulen aspectes com l'accés als transports col·lectius i taxis, la gratuïtat de l'accés, les obligacions de l'usuari, les condicions higiènica – sanitàries que ha de complir el gos, etc.
- S'estableix un quadre d'infraccions i sancions específiques per a la vulneració dels drets d'accés o inobservança de les obligacions, i se'n determina la competència i procediment sancionador. Generalment la denegació d'accés en llocs privats (hosteleria, taxis, comerços...) és infracció greu, mentre que la denegació d'accés en llocs públics és infracció molt greu.

- **Lleis sobre Gossos d'Assistència** (Comunitat Valenciana, Galícia, País Basc)

Aquestes constitueixen l'estadi més avançat de la regulació i sorgeixen de la necessitat d'estendre el dret d'accés reconegut a les persones cegues amb gos – guia, a altres també amb gos d'assistència però afectades per una altra discapacitat. D'aquesta manera sota aquesta categoria genèrica engloben varis tipus de gossos.

5.4. Real Decret 3250/1983.

<p>La Llei 3250/1983, de 7 desembre, d'Integració Social de Minusvàlids dictada en compliment del mandat previst en l'article 49 de la Constitució Espanyola,</p>

Aquesta llei recull la dignitat que els hi es pròpia als disminuïts (físics, psíquics o sensorials) per la seva completa realització personal, la seva total integració social. Són necessaris doncs, els medis adequats que els permetin una certa independència, així com una major mobilitat, per això es dicta la present disposició en la que s'articulen les normes necessàries per l'ús de gossos pigalls.

Article 1.

Els deficients visuals acompanyats de gossos pigall tindran accés a els llocs, allotjaments, establiments, locals i transports públics en la forma que es determina en els següents articles. Entre els establiments de referència s'inclouen els centres hospitalaris, públics i privats, així com aquells que siguin d'assistència ambulatoria. L'accés dels gossos pigall no suposarà per el deficient visual cost addicional, llevat que tal cost constitueixi la presentació d'un servei específic econòmicament avaluable.

Article 2.

Tindrà la consideració de gos pigall aquell del que s'acrediti haver estat ensinistrat en centres, nacionals o estrangers, de reconeguda solvència, per l'acompanyament, conducció i auxili de deficients visuals.

Article 3.

L'usuari de l'animal haurà d'acreditar la condició del gos pigall (tal com es defineix en l'article anterior) i que l'animal compleixi amb els requisits sanitaris corresponents. S'establirà, amb caràcter oficial, un distintiu indicatiu especial d'acreditació que l'animal haurà de dur de forma visible.

Article 4.

El deficient visual no podrà exercir els drets establerts quan l'animal presenti signes de malaltia, agressivitat, falta d'higiene, o sigui un possible risc per a les persones. En tot cas, es podrà exigir, sempre que resulti imprescindible, l'ús de morrió. El deficient visual es responsable del correcte comportament de l'animal, així com dels danys que pugui ocasionar a tercers.

Article 5.

Els requisits establerts en el present Reial Decret seran exigits sense perjudici dels que puguin establir en el exercici de les seves competències les Comunitats Autònomes i corporacions locals, amb lo disposat en l'article 3.2 de la Llei 13/1982, de 7 d'abril.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL.

Pels diferents Departaments ministerials i en l'àmbit de les seves respectives competències es dictaran normes de desenvolupament per el compliment d'aquest Reial Decret.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA.

Les Ordres del Ministeri de la Governació del 14 de juny de 1976 i 16 de desembre de 1976, així com qualsevol altres d'igual o menor rang, no seran d'aplicació en el gossos pigall en allò que s'oposi a lo disposat en el present Reial Decret.

5.5. Ordre Presidencial 1985.

Ordre del 18 de juny de 1985 sobre l'ús de gossos pigall per a deficients visuals.

(BOE 27/06/1985)

El Reial Decret 3250/1983, del 7 de desembre, per el qual es regula l'ús de gossos pigall per a deficients visuals, estableix en la seva disposició addicional que, per els diferents Departaments ministerials i en l'àmbit de les seves respectives competències es dictaran normes de desenvolupament per el compliment d'aquest Reial Decret. Així es disposa:

Article 1.

Als efectes contemplats en el Reial Decret 3250/1983 tindran la consideració de:

a) Llocs, locals i establiments públics:

- Els compresos en l'àmbit d'aplicació del Reglament General de la Policia d'Espectacles Públics i Activitats Recreatives, aprovat per el Reial Decret 2816/1983, del 27 d'agost.
- Les residències, llars i clubs per a l'atenció de la tercera edat, els centres de recuperació i assistència a minusvàlids, les residències d'oci i temps lliure i establiments similars, siguin de titularitat publica o privada.
- Els centres oficials de l'Estat, Comunitats Autònomes, províncies i Municipis.
- Els centre d'ensenyament de tots el nivells, públics o privats.

b) Allotjaments.

- Els hotels, albergs, campaments, "bungalows", apartaments, les ciutats de vacances i els establiments turístics en general destinats a proporcionar, mitjançant preu, habitació o residència a les persones en èpoques, zones o situacions turístiques, així com en els despatxos al públic de les agències de viatge o d'informació turística, els restaurants, les cafeteries i tots els establiments que serveixin al públic, mitjançant preu, menjar, beguda, qualsevol que sigui la seva denominació i qualsevol altre lloc obert al públic que es respectin els serveis directament relacionats amb el turisme.
- Respecte als Centres d'hospitalització públics i privats, els Directors del Centres sanitaris prendran les disposicions oportunes per fer efectius els drets dels deficients visuals de tenir accés als mateixos en companyia dels seus gossos pigall no podent limitar aquest dret d'accés a les àrees obertes al públic només que en raó de les característiques del servei sanitari que presenti el Centre

- En els llocs, locals, establiments públics i Centres hospitalaris inclosos en l'article present, els gossos pigall hauran de romandre junt amb el deficient visual degudament subjectats, vigilant que la presència d'aquests animals no produeixi distorsió en els serveis, i disposant del morrió per al gos pigall, que haurà de ser col·locat a requeriment del treballador responsable del servei, en aquelles situacions que resulti imprescindible.

Article 2.

Els gossos pigall hauran de dur en un lloc visible, el distintiu especial indicatiu a que es refereix l'article 3 del Reial Decret 3250/1983. En tot cas el deficient visual haurà de presentar i exhibir els documents i condicions sanitàries del gos pigall que l'acompanyi a requeriment del personal responsable.

Article 3.

Per obtenir la condició de gos - guia que atorga el Reial Decret 3250/1983 serà condició indispensable acreditar que l'animal no pateix cap malaltia transmissible a l'home, entenent per tals les incloses en el quadre de antropozoonosis vigent en cada moment. En tot cas el gos guia haurà d'estar vacunat de ràbia amb tractament periòdic equinococcosis, lliure de paràsits externs, i haver donat resultat negatiu a les proves de leishmània, leptospirosis i brucel·losis. Per acreditar la carència de tals malalties serà precís el reconeixement del gos per Veterinaris en exercici, els quals expediran la certificació corresponent. Per mantenir la condició de gos pigall serà precís un reconeixement periòdic cada 6 mesos amb resultat negatiu, sobre els paràsits i malalties que es refereixen anteriorment.

Article 4.

Es consideren signes de malaltia que impossibilitaran l'exercici dels drets reconeguts en l'article 1 del Reial Decret 3250/1983, d'acord amb el que es prescriu en l'article 4 del mateix els següents: signes de febre, depilacions anormals, deposicions diarreiques, secrecions anormals i senyals de parasitosis cutànies.

Article 5.

1. Els deficients visuals podran utilitzar tot tipus de transports públics col·lectius acompanyats dels seus gossos pigall. El morrió haurà d'estar col·locat a requeriment del treballador responsable del servei en aquelles situacions en que resulti imprescindible. El gos pigall haurà de anar col·locat en els peus del mateix sense cost addicional, excepte en el casos que s'exigeixi una reserva d'espai que impedeixi l'ús d'un altre seient, en aquest cas el cost haurà de ser cobert per l'usuari.

2. El deficient visual acompanyat del gos pigall tindrà preferència en la reserva de seient més ampli amb major espai lliure en el seu entorn o adjacent a un passadís segons el medi de transport del que es tracti.
3. En el transport ferroviari el deficient visual i el seu gos pigall podran circular per passadissos, vagons restaurant i altres serveis comunitaris. Així mateix, quan el deficient visual amb gos pigall utilitzi el servei de lliteres o vago llit, es procurarà reservar una de les línies inferiors.
4. En el transport marítim, les companyies de transport han de proveir un lloc adequat en els vaixells de servei d'àmbit superior al, de cabotatge per tal que el gos pigall faci les seves necessitats fisiològiques. S'haurà de prestar assistència per part del personal de les companyies per que durant la travessia es condueixi el gos pigall a aquests llocs. Les companyies de transport marítim podran adscriure un camarot d'us compartit amb altres persones, advertint d'aquesta possibilitat als altres passatgers que hagin de compartir-los.
5. Tot deficient visual acompanyat del seu gos pigall podrà utilitzar els Serveis urbans i interurbans de transport d'automòbils lleugers regulats en el Reial Decret 763/1979 del 16 de març. En tals casos els conductors del vehicles no podran negar-se a prestar el servei sempre que el gos pigall vagi amb del distintiu especial indicatiu a que es refereix l'article 2. El conductor podrà exigir que el gos pigall dugui posat el morrió. El gos pigall haurà d'anar a la part posterior del vehicle, als peus de deficient visual.
6. En tots els manuals d'operacions de les empreses i companyies de transport públic col·lectiu s'inclouran les normes necessàries per al compliment de les mesures adoptades per a la utilització d'aquests transports per deficients visuals acompanyats de gossos pigall. Per això, s'escoltarà prèviament a la Organització Nacional de Cecs, Associacions de Usuaris de Gossos pigall i Organitzacions representats dels consumidors i usuaris. Igualment, aquets mesura es difondrà i explicarà a tots els treballadors i operaris d'aquestes Empreses per tal que tinguin un coneixement complet i rigorós de les mateixes, així com el drets i obligacions d'aquests usuaris.

Article 6.

Les Corporacions Locals, en l'amt de les seves respectives competències, adaptaran en el termini de tres mesos, contats a partir de la entrada en vigor de la present Ordre, les seves Ordenances Municipals sobre la matèria a les normes contingudes en el Reial Decret 3250/1983, del 7 de desembre i en aquesta disposició, devent fer-ho igualment respecte de les que en el seu cas poguessin dictar les Comunitats Autònomes.

Article 7.

Es consideren centres de reconeguda solvència en l'ensinistrament de gossos pigall per l'acompanyament, conducció i auxili de deficients visuals, als efectes d'aquesta Ordre a els reconeguts com a tal per la Organització Nacional de Cecs Espanyols prèvia audiència de les Associacions i Entitats interessades en la matèria.

Article 8.

En els supòsits d'estància temporal en el territori espanyol de deficients visuals residents a l'estranger previstos de gossos pigall que desitgin acollir-se a lo establert en el Reial Decret 3250/1983 del 7 de desembre, i en aquesta Ordre, aquells rebran la condició de gossos pigall al animal a traves de qualsevol de les Delegacions Territorials de la Organització Nacional de Cecs Espanyols , i hauran de reunir les condicions sanitàries determinades en els articles 3 i 4.

DISPOSICIÓ FINAL

El disposat en la present Ordre ho es sense perjudici de les competències de las Comunitats Autònomes sobre la matèria.

5.6. Legislació a Catalunya

Llei 10/1993, de 8 d'octubre, reguladora de l'accés a l'entorn de les persones amb disminució visual acompanyades de gossos pigall.

Publicada en el "*Diario Oficial de la Generalidad de Cataluña*" número 1809, de 15 d'octubre de 1993.

CAPÍTOL I

DISPOSICIONS DE CARÀCTER GENERAL

Article 1. Objecte de la Llei.

Aquesta llei té per objectiu garantir l'accés a l'entorn a les persones amb disminució visual, total o parcial, que vagin acompanyades de gossos pigall. Així doncs, podran accedir a tots els llocs, allotjaments, establiments, locals, resta d'espais públics i transports públics o d'ús públic. L'exercici del dret d'admissió queda limitat per les prescripcions d'aquesta llei.

Article 2. Concepte de gos pigall.

Estan considerats com a gossos pigall aquells que han estat ensinistrats en escoles especialitzades, reconegudes oficialment, per l'acompanyament, la conducció i l'ajuda de les persones amb disminució visual.

Article 3. Identificació.

La identificació dels gossos pigall consta d'un distintiu de caràcter oficial que ha de dur el gos en un lloc visible. L'atorgament d'aquest distintiu i els requisits per a l'acreditació dels gossos es determinaran via reglamentària, per una entitat, pública o privada, escollida per la Generalitat.

Article 4. Condicions higiènica - sanitàries.

Els gossos pigall compliran les mateixes mesures higiènica - sanitàries que la resta d'animals domèstics en general, així, els propietaris o posseïdors d'aquests animals queden obligats al compliment de la normativa aplicable.

Article 5. Determinació dels llocs, allotjaments, establiments, locals i transports públics o d'ús públic.

A efecte de l'establert a l'article 1 tenen la consideració de:

- Llocs, locals i establiments públics o d'ús públic:
 - o Els que hagin estat inclosos en l'àmbit d'aplicació de la Llei 10/1990 del 15 de juny, sobre policia de l'espectacle, les activitats recreatives i els establiments públics.
 - o Els que hagin estat inclosos en l'àmbit d'aplicació de la Llei 26/1985 del 27 de desembre, de serveis socials, i de la normativa que desplega.
 - o Els centres d'oci i temps lliure
 - o Els centres oficials
 - o Els centres d'ensenyament a tots els nivells, tant públics com privats.
 - o Els centres sanitaris i assistencials públics i privats.
 - o Els centres religiosos.
 - o Els museus i les sales d'exposicions i de conferències
 - o Els edificis i locals d'ús públic o d'atenció al públic.
 - o Els espais d'ús general i públic de les estacions d'autocar, de metro i de ferrocarril i dels aeroports i ports d'interès general.
- Allotjaments i altres establiments turístics: els hotels, els albergs, els campaments, els *bungalows*, els apartaments, els càmpings, els balnearis, els parcs aquàtics, d'atraccions, temàtics i zoològics i els establiments turístics en general, d'acord amb la normativa vigent.
- Transports públics: qualsevol tipus de transport col·lectiu que sigui públic o d'ús públic i els serveis urbans i interurbans de transports d'automòbils lleugers que siguin competència de les administracions catalanes.

Article 6. Despeses econòmiques.

L'accés de gossos pigall en termes establerts a la present Llei no pot suposar despesa alguna per aquest concepte per a la persona amb disminució visual.

CAPÍTOL II

RÈGIM SANCIONADOR.

Article 7. Infraccions.

L' incompliment dels articles 1 i 6 constitueix infracció administrativa i es sanciona d'acord amb l'establert en el següent capítol.

Article 8. Classificació de les infraccions.

Les infraccions d'aquesta llei es classifiquen en lleus (el cobrament de costos contradient l'article 6 o qualsevol conducta que en dificultin l'exercici de la llei), greus (incompliment de l'article 1 sobre entitats privades) i molt greus (incompliment de l'article 1 sobre entitats públiques).

Article 9. sancions.

Les infraccions lleus es sancionaran amb una multa de fins a 3.000 euros, les greus es sancionaran amb una multa de 3.000 a 6.000 euros i les infraccions molt greus amb una multa de 6.000 a 12.000 euros.

Article 10. Graduació de les sancions.

Per a la graduació de les sancions es tindrà en compte: els perjudicis ocasionats i la reiteració o reincidència.

Article 11. Responsabilitat.

Son responsables solidàriament de les infraccions les persones que organitzin o explotin realment les activitats o els establiments i les persones titulars de les corresponents llicències o, en el seu cas, la entitat pública o privada titular del servei.

Article 12. Procediment.

En quant a la tramitació i resolució dels expedients sancionadors per les infraccions establertes, es aplicable el disposat en la legislació vigent en matèria de procediment administratiu sancionador.

Article 13. Òrgans competents.

La incoació i la resolució dels expedients sancionadors correspon a la direcció general del departament competent en matèria d'assistència i serveis socials. En la resolució dels expedients sancionadors es tindrà en compte els informes que, amb caràcter preceptius i no vinculants, han d'emetre els diferents departaments afectat en raó de la matèria.

Article 14. Prescripció.

Les infraccions administratives establertes en la present Llei prescriuen:

- Les lleus, als 6 mesos d'haver estat comeses.
- Les greus, al any d'haver estat comeses.
- Les molt greus, als dos anys d'haver estat comeses.

DISPOSICIÓ ADICIONAL PRIMERA.

El govern de la Generalitat promourà i portarà a terme campanyes informatives i educatives dirigides a la població en general per a la sensibilització en el referent a les persones amb disminució visual, total o parcial, acompanyats de gossos pigall, perquè la seva integració sigui real i efectiva. El Govern de la Generalitat pot actualitzar per decret els màxims de les sancions pecuniàries establertes en l'article 9.

DISPOSICIÓ ADICIONAL SEGONA.

El compliment de la garantia d'accessibilitat establerta en la present Llei per a les persones amb disminució visual s'entén sense perjudici d'allò que amb caràcter general estableix la Llei 20/1991, del 25 de novembre, de promoció de l'accessibilitat i de supressió de barreres arquitectòniques.

DISPOSICIÓ FINAL.

Es faculta al Govern de la Generalitat i als dos consellers competents per raons de la matèria per que, en l'àmbit de les seves respectives competències, dictin les normes necessàries per al desplegament i l'aplicació de la present Llei.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als que els hi sigui d'aplicació aquesta Llei cooperin en el seu compliment i que el Tribunal i autoritats a les que els correspongui la facin complir.

6. Conclusions

Amb el propòsit de facilitar als deficients visuals la seva mobilitat i donar-los una certa independència, apareix la necessitat de l'ús de gossos pigalls. En l'actualitat i donades les modernes tècniques d'ensenyament i atenció sanitària de gossos, constitueix un mitjà auxiliar de singular importància per l'accés als llocs, allotjaments, locals i transports públics, i en definitiva per la seva integració en la societat.

Tot i que la majoria de Comunitats Autònomes tenen una legislació específica per aquests gossos, a la pràctica els seus usuaris segueixen trobant certes mancances, afectant a aspectes tant crucials pels usuaris de gos guia com són els requisits i tràmits de reconeixement dels gossos per part de l'Administració Autonòmica, l'existència de distintius i registres propis, les condicions de reconeixement dels centres d'ensinistrament, la qualificació dels professionals d'aquests centres, etc.

De totes maneres, Espanya intenta seguir la línia marcada pels textos internacionals sobre la matèria, i així millorar aquestes mancances i la de la resta de gossos d'assistència. Actualment existeix una demanda social d'equiparació de drets entre els usuaris de gossos guia i els discapacitats usuaris d'altres gossos d'assistència (fonamentalment els gossos de servei per a discapacitats físics). Això fa previsible la transformació de les actuals lleis de gossos guia en lleis de gossos d'assistència, és a dir, que la resta de Comunitats segueixin el camí de les tres comunitats pioneres en afrontar aquest canvi (Comunitat Valenciana, Galícia, País Basc). Aquest procés ja s'està iniciant a la Comunitat de Madrid i Catalunya, en ambdós casos amb la participació de la Fundació ONCE del gos guia (FOPG).

A banda dels problemes legislatius, existeix també una problemàtica d'abastament propi de les escoles espanyoles, ja que únicament està en activitat la FOPG. Això provoca que no assoleixin la demanada de gossos guia, i per tal de cobrir-la requereix l'ajuda d'altres escoles internacionals. Alhora, els invidents que decideixen adquirir un gos d'aquestes escoles externes han de viatjar fins al país en qüestió per realitzar el curs d'aprenentatge i acoblament. Malgrat que la ONCE cobreix aquestes despeses, si s'ampliessin les escoles a Espanya, es resoldrien molts d'aquests problemes.